

naturligvis ikke har gjort en saadan Adskillelse mellem Hovedgaard og Bønderjord, som denne Deel af Fleertallets Forslag sigter til. Det er da altsaa klart, at fuldstændig vil Opgaven ikke blive løst, naar man kun giver Regler for, hvorledes det ikke fæstpligtige Majoratsgods fremtidig skal kunne gaae over til fri Jordeiendom, men derimod ganske undtager Bønderjord. Denne skal jo nemlig — det maa jo vel erindres — efter Udvalgets Fleertals Anskuelse vedblive at være bunden under Majoratsbaand, saaledes at den kan gaae over til at blive fri Selveiendom — og derved naturligvis ogsaa udløses af Majoratsbaandet ad den Vej, der af Loven af 1854 er anviist; men det vil sige, at der ikke kan være Spørgsmaal om at sælge hele Godset samlet, men kun om een for een at sælge de enkelte Bøndergaarde til Fæstere eller til Andre efter Omstændighederne. Jeg troer, at det vil være meget uheldigt saaledes at give en Lov, der kun halvveis fyldestjør de Krav, der stilles ved Grundlovens § 93. Der er dem, der mene, at dette Grundlovsbud fordrer meget Mere end det, der gives i dette Lovudkast; men selv om man nu indskrænker Betydningen af Grundlovens Bestemmelse dertil, at der blot skal anvises en Vej til, at de store Majoratsgods, Hovedgaard og Bøndergods, kun re gaae over til fri Eiendom, saa maa man dog i ethvert Fald give Loven for hele dette Gods og ikke gjøre denne Undtagelse. Det turde være saameget mere indlysende, som Loven ellers ikke vil give saa Meget, som der allerede er givet ved den nuværende Retstilstand. Det maa jo nemlig ikke glemmes, at ad Bevillingsvej er det nu ikke vanskeligt at opnaae en Løsning paa de Vilkaar, som Regjeringsforslaget opstiller. Dersom en Majoratsherre vilde indgive et Andragende til Regjeringen, hvori han tilbød at fyldestjøre de Vilkaar, som dette Lovforslag stiller, da er jeg forvisset om, at der fra ingen Justitsministers Side vilde møde nogen Modstand mod hans Ansøgning. Den nuværende Justitsminister — jeg troer at kunne sige den nuværende Regjering — vilde for Bøndergodsets, for Fæsternes Vedkommeende ansee fuldstændig Sikkerhed tilveiebragt ved Vedtagelsen af saa-

danne Vilkaar, som nu bringes i Forslag i § 21. Men, dersom man følger den Vej, som Udvalgets Fleertal vil gaae, saa skal denne Lov ordne Forholdet, forsaavidt Hovedgaardsjorden angaaer, men Bøndergodset skal vedblivende være bundet under Majoratets døde Haand, som Udvalget meget rigtigt kalder det, der skal ikke engang fremtidig kunne gives Bevillinger, eller med andre Ord: istedetfor at den lovgivende Forsamling skulde gjøre et Skridt fremad i Retssudviklingen, gaaer den et Skridt tilbage. At det er saaledes, har da idetmindste eet Medlem af Udvalget maattet erkjende, og det er Udvalgets ærede Ordfører; han har naturligvis ikke kunnet overse, at det ikke gif an at give en Lovregel, der gav Afgang til at frigjøre Hovedgaarde, men som lod Bøndergodset vedblive at være under den døde Haand. Han og jeg — vi ere kun saa derom, vi ere kun vi To — have under Nr. 31 stillet et Endringsforslag, som gaaer ud paa, at den Bevillingsmyndighed, der for Dieblirket hviler i Ministerens Haand, skal ogsaa fremtidig tilkomme Ministeren med Hensyn til Bønderjorden, naar saadanne Vilkaar vedtages, at Fæstterne derved kunne ansees for betryggede. Heri ligger altsaa en Anerkjendelse af, at Loven ikke vilde fyldestjøre hverken Grundlovens eller den nuværende Tilstands Fordringer, naar man ikke bevarede en saadan Bevillingsmyndighed. Men da det nu netop er Tanken i Lovforslaget at sætte Lov istedetfor Bevilling, saa turde det dog vel være det Netteste — jeg er naturligvis kun eventuelt, kun forudsætningsvis med til det under Nr. 31 stillede Forslag, — at udføre den Opgave, der er stillet os, ved i Loven selv at optage Regler for, hvorledes ogsaa Bønderjorden skal kunne løses, naturligvis i Forbindelse med saadanne Bestemmelser, der maae antages at give tilstrækkelig Sikkerhed for Fæstterne. — Jeg vil dernæst sige, at jeg, dersom Loven blev vedtagen i den Skikkelse, som den vilde faae efter de af Udvalgets Fleertal stillede Forslag, vilde finde den upraktisk. Vi maae jo dog tænke os, at denne Lov vil blive brugt, at der er Godsetere, der ville stille sig ved deres Majoratsgods; men saa henstiller jeg til de Herrer, om det kan tænkes, at